

*Zpravodaj
města Štramberka*

2/2003

Štramberk na dobových fotografiích v roce 1913.

O B S A H

Vojtěch Petráš

Pohled z podkroví domu čp. 9 ve Štamberku, kresba, 1967 titulní strana obálky

PhDr. Josef Bělohav, Vlastivědný sborník sv. 50 — Štamberk, 1913

Dobové fotografie města 2. strana obálky

Věra Michnová

Zprávy z radnice 4

Jak jsme společensky a kulturně prožili druhé čtvrtletí roku 2003 6

Mgr. Jana Milichová a Jitka Jalůvková

Ekologie a ZŠ Štamberk 10

Josef Adamec

170 let štamberského hřbitova 12

Věra Michnová

Dny klasické kytary 14

Augustin Raška

Štamberské pověsti — II. část 15

PhDr. Anna Hřčková

Štamberk v době velikonoční 20

Vojtěch Petráš

Vzpomínky Vojtěcha Petráše — Štamberské panoráma 22

Josef Marek

V. Štamberská divadelní přehlídka amatérských souborů 25

Josef Marek

Historie štamberské dechovky — III. část 26

Josef Adamec

Památky Pavla z Kravař 28

Augustin Raška

Odhalení pamětní desky K. J. Mašky, zprac. J. Marek 30

PhDr. Josef Bělohav, Vlastivědný sborník sv. 50 — Štamberk, 1913

Dobové fotografie města 3. strana obálky

Jaroslav Michna (fotografie)

Dobový jarmark duben 2003 (k článku na str. 5) 4. strana obálky

ZPRAVODAJ MĚSTA ŠTAMBERKA č. 2/2003

Zodpovědný redaktor: Aleš Durčák. **Redakční rada:** Karel Hřček, PhDr. Anna Hřčková, Bohumil Kresta, Josef Marek, Věra Michnová, Mgr. Jana Milichová a Vojtěch Petráš. **Jazykové korektury:** Aleš Durčák. Copyright si podržují autoři, kteří rovněž ručí za věcnou správnost jednotlivých příspěvků. Redakce si vymezuje právo stylistických úprav a krácení textu. Nevyžádané materiály zůstávají součástí archivu ZMŠ. Adresa redakce: Muzeum Zdeňka Buriana, Náměstí 456, 742 66 Štamberk, tel.: 556 852 240, e-mail: mzb@stamberk.cz. **Vydává:** Městský úřad Štamberk (tisk povolen rozhodnutím č.j. 1217/94-RR-408 referátu regionálního rozvoje Okresního úřadu v Novém Jičíně dne 3. 11. 1994). Vychází: 4× ročně. **Výroba:** Tiskárna a nakladatelství *Beatrix*, Dobrá. Červen 2003.

Zprávy z radnice

Věra Michnová

Rada se sešla za toto období pětkrát a zastupitelstvo jedenkrát. Hlavními zprávami byla bezpečnostní tematika, se zprávami vystoupili vedoucí obvodního oddělení Policie České republiky Ing. Josef Jeřábek, velitel Městské policie ve Štamberku František Vavruš, velitel Jednotky sboru dobrovolných hasičů Jiří Hoffmann a s problematikou komise k projednávání přestupků v roce 2002 Eva Veřmiřovská. Otázka nebezpečnosti a bezpečnosti ve městech je předmětem častých diskuzí nejen na radě. Víme všichni, že je doba uvolněné morálky a někteří lidé si pletou pojmy a řídí se heslem: „Co je tvoje, je i moje“ Jen tak pro zajímavost PČR řešila ve Štamberku za uplynulý rok 40 trestných činů, z toho 31 majetkových. Hasiči vyjeli ke dvanácti požárům, pomáhali při povodních v obci Hořín na Mělnicku, vypomáhali potřebným i technikou. Také naše městská policie se činí. Strážníci řešili 230 dopravních přestupků, 16 přestupků proti městským vyhláškám a další jiné problémy. Člověk by si řekl, že takové „malé město a trestno je tu přesto“. V dalších radách byly na pořadu zprávy z oblastí služeb, tj. technické a bytové správy. Také činnost těchto oddělení není někdy vůbec jednoduchá. I když jsme poměrně malé městečko, máme velkou katastrální rozlohu a udržování travnatých a jiných ploch zabere hodně času a stojí spoustu námahy. O odpadovém hospodářství, o neplaticích aj. už se napsalo spousty článků, ale to je neustále se opakující problém, který nemá začátek ani konec. I bytový fond už není nejmladší a závady se vyskytnou, než bys řekl švec. Se zprávami radu seznámili Josef Vašek, vedoucí technické správy a Ludmila Pospíšilová, pověřená řízením bytové správy.

S výše uvedenou problematikou úzce souvisí i další z hlavních bodů, a to životní prostředí, k jehož tematice vystoupil Ing. Pavel Podolský, předseda komise životního prostředí. Oblasti životního prostředí, jejím problémům a prevenci by měla být věnována obzvláštění pozornost, protože to se bezprostředně dotýká každého jednotlivce zvlášť.

Zajímavou oblastí je bezesporu činnost školních a mimoškolních zařízení. Do rady byli pozváni ředitelé všech těchto organizací působících v našem městě. Ředitelka ZŠ Štamberk Mgr. Bronislava Hyklová, vedoucí učitelky MŠ Zauličí Pavla Bergerová a Bařin Stanislava Juráková, ředitel ZUŠ Zdeňka Buriana v Kopřivnici Mgr. Zdeněk Babinec a vedoucí pobočky ve Štamberku Milena Mojžíšová za DDM Kopřivnici přijela ředitelka Eva Müllerová a za pobočku Štamberk Regina Šmahlíková se rozhovořili o svých úspěších, i starostech. Matrikářka Eliška Hyklová předložila zprávu za svou oblast matriční agendy, evidence obyvatel a vyřizování občanských průkazů a cestovních dokladů. Dále byla rada seznámena s činností kontrolního výboru, s provedenými kontrolami a návrhem kontrolní činnosti na další období. Přednesl Ing. Jiří Šebek.

Kromě hlavních zpráv se radní i zastupitelé zabývají různými organizačními záležitostmi, jako nájmy, prodeji, odkupy majetků, různými žádostmi spolků, organizací i jednotlivců — velmi pestrá mozaika problémů.

Oblast, která občany také velmi zajímá, je rozvoj a doprava ve městě. K této oblasti předložili zprávy Ing. Vladimír Skalík, předseda komise rozvoje a dopravy a Čestmír Bár, investor a také Jan Kozlovský, pracovník stavebního úřadu.

V poslední době je nejvíce diskutovaným tématem naše přírodní koupaliště na Libotíně. Je to dost velký problém, protože stav koupaliště už dávno neodpovídá žádným hygienickým a bezpečnostním normám a údržba je zanedbaná. Proto zastupitelstvo rozhodlo o jeho uza-

vření a následné rekonstrukci. Různé představy o aquaparcích, sportovním areálu s různými atrakcemi zmizí v nenávratnu, pokud na opravu nebudou peníze a peníze nebudou, dokud nebude vypracován podkladový materiál, tj. studie nebo projekt, na základě kterého se pak může dále jednat. Jsou to pěkné záměry, ale zatím vzdálené od realizace. Cítím nutnost opravy tohoto zařízení, ale představa, o které se mluví, úplně změní podobu tohoto místa a to mě vůbec netěší, protože libotínské koupaliště má svou specifickou krásu právě v tom, že je přírodní, má velký bazén na plavání a krásné přírodní prostředí (ale to je jen můj soukromý názor). Podle informací by měla být do 20. srpna hotova dokumentace pro územní řízení, po připomínkování studie orgány města bude vypracován projekt pro stavební povolení, které by mělo být vydáno do 30. listopadu t. r. Tato kompletní dokumentace určí cenu investice a bude sloužit k zajištění dotačních titulů (předvstupní a strukturální fondy EU, státní programy) a vyčlenění také financí z rozpočtu města v letech 2004, 2005 a 2006. Pokud se všechno podaří, měla by být akce zrealizována nejpozději k 1. 5. 2005 (čerpáno z článku Ing. Jana Sochy, starosty města — ŠN 6/03 „Situace kolem uzavřeného koupaliště na Libotíně“) Tak doufejme, že vše dobře dopadne a za nějakou dobu se „očvachtáme“ i u nás ve Štamberku.

A protože je čas dovolených a doba prázdnin, přeji vám všem, ať je hezké počasí, dobrá nálada, žádné problémy a dokonalý odpočinek.

Jak jsme společensky a kulturně prožili druhé čtvrtletí roku 2003

Věra Michnová

V dubnu jsme si vesele užívali zimy, která si svou vládou prodlužovala pěkně dlouho. Ale jinak jsme zahájili náš kulturně společenský život 2. dubna přednáškou Pavla Kábrta, člena Společnosti Creation Research Society USA na téma Evoluce nebo stvoření? Přednáška byla doplněna promítáním a diskuzí přítomných. Bezesporu zanechala v mnohých dostatek podnětů k zamyšlení.

4. dubna se v představení Antonína Procházky „S tvojí dcerou ne“, předvedl divadelní soubor ze Štítiny.

5. dubna byl slavnostně otevřen hrad Štramberk kastelánem Pavlem Černým ve spolupráci s dětským divadelním souborem DS Pod věží, country skupinou Cizinci a také starostou města, Ing. Janem Sochou.

10. dubna zavítal v rámci návštěvy Moravskoslezského kraje do Štramberka velvyslanec USA pan Craig Stapleton za doprovodu krajského hejtmána Ing. Evžena Tošenovského.

VI. ročník Štramberské divadelní přehlídky amatérských divadelních souborů pokračoval 11. dubna představením divadelního souboru Tyl Drahotuše, a to hrou Valentina Katajeva „Neděle na střechě“.

Manželé Guznarovi otevřeli nové Fitness centrum na Nádražní ulici.

16. dubna v našem Kulturním domě se konal další ročník vyhlášení nejlepšího odchovku ZOO za rok 2002. Tuto akci pořádá ve Štramberku už poněkoličkáte nadace Česká ZOO. K této příležitosti byla vyhlášena knihovnicí Libuší Bělunkovou výtvarná soutěž pro děti základní školy na téma Zvířátka v ZOO. Z jejich prací byla vytvořena doprovodná výstava k této slavnostní akci.

17. dubna si zájemci o dobrodružství vyšlápli „Pašeráckou stezkou na Javorník“ s Reginou Šmahlíkovou z Domu dětí a mládeže ve Štramberku.

19. dubna uspořádal Kynologický klub Štramberk 2. ročník závodu psův a psů v jejich přípravě a výcviku a také ZO OS KOVO Kotouč Štramberk, s.r.o. uspořádala závod. Byl to už 23. ročník silničního běhu — Štramberská desítka

23. dubna měla být zahájena výstava v Muzeu Zdeňka Buriana Ilustrátor Zdeněk Burian, ale protože jsme upravovali interiér muzea, budovali nové informační centrum, zpozdílo se zahájení o několik dní.

25. dubna náš divadelní soubor Kotouč vystoupil s divadelní hrou Alda Nikolaje „Nebyla to pátá, byla to devátá“.

Téhož dne se sešli „karbaníci“ v restauraci Dallas ve Štramberku, aby změřili své síly v turnaji v mariáši.

26. dubna se městem rozléhalo už od rána bubnování, výkřiky, výstřely z pušek, z děla a jiný hlomoz. Konalo se totiž jubilejní X. šermířské klání s otevíráním hradu a dobovým jar-markem. Přestože je to žánr, který asi nejvíce milují děti a mládež, byla i letos tato akce navštívena celkem slušně — přes 2,5 tis. lidí si zakoupilo vstupenky.

30. dubna byla VI. Štramberská divadelní přehlídka ukončena závěrečným večerem s vyhodnocením přehlídky a posledním vystoupením, tentokrát Lidové scény Bernartice nad Odrou, ve hře Johana Nestroje „Talisman“.

X. šermířské klání s otevíráním hradu a dobovým jarmarkem.
Zahajovací průvod městem.

V domě čp. 3 na Náměstí byla otevřena nová expozice zajímavých rostlin a živočichů Expozice Aqua Terra (mini ZOO).

Naši dva občané paní Anna Chalupová, Horní Bašta 281 a Ing. Karel Váňa, Zauličí 189 získali za 40 bezpříspěvkových odběrů krve Zlatou plaketu MUDr. Jánského.

1. května Dům dětí a mládeže ve Štamberku spolu s komisí sportu, mládeže, využití volného času a školské uspořádal další ročník oblíbené rodinné soutěže „Fit rodina“.

2. května se cílem 3. etapy z Dětmovic 17. mezinárodního cyklistického etapového závodu žen Gracia Orlová 2003 stalo naše město.

Ve dnech 2.—4. května probíhal ve Štamberku VIII. ročník hudebního festivalu Dny klasické kytary, kterou ve spolupráci s městem Štamberkem pořádá Hudební agentura a vydavatelství Vladislav Petrášek.

2. května vystoupilo Petráškovy kytarové duo a trio a Musica Grata ve složení Milan Arner klarinet, Petra Elicerová kytara a Milan Černý barokní kytara.

3. května se představili účastníci festivalu, dále kytarové duo La Barre: Ján Labant a Peter Remeník (Slovensko) a ve večerním představení Milan Zelenka.

4. května pokračoval koncert účastníků, pak jsme měli možnost si v Chrámu Páně vyslechnout loutnový koncert Rudolfa Měřinského a v kulturním domě koncert manželů Wieczorkových z Polska.

Jako doprovodná akce Dnů klasické kytary byla výstava fotografií Štamberka od Jaroslava Michny.

Ve dnech 8. 5. — 9. 5. proběhlo II. setkání Zobcomanie „Jarní dílna Zobcomanie“ — setkání milovníků hry na zobcovou flétnu.

10. května bylo na hradě Štamberku country odpoledne s Cizinci na Trůbě, které uspořádal kastelán Pavel Černý.

13. května pozvala své příznivce První soukromá ZUŠ Mis Music, o. p. s. z Kopřivnice na koncert ke Dni matek.

14. května se děti z mateřských škol bavily na představení Kocoura Modroočka, se kterým za nimi přijelo Divadlo Špilberg z Brna.

15. května se sešlo pouze pár milovníků vážné hudby na krásném koncertě Komorního orchestru P. J. Vejvanovského z Nového Jičína. Je věčná škoda, že lidé hledají hodnoty úplně jinde, než v kultuře. Je to velmi smutné zjištění.

17. května Restaurace na hřišti na Bařinách uspořádala Letní country večer. K tanci i poslechu hrála štamberská skupina Cizinci.

22. května Základní umělecká škola Zdeňka Buriana měla svůj koncert žáků v Kulturním domě na Náměstí.

23. května za dětmi přijelo další divadlo z Brna, a to Genus s představením Ferda Mravenec.

24. května Divadlo Pod věží sehrálo hru se zpěvy J. K. Tyla Fidlovačka v Kulturním domě na Náměstí.

1. června jsme měli ve Štamberku poutí. Vrátili jsme se opět k atrakcím, které nabízí rodina Pfliegerových.

7. června Pavel Černý, kastelán, uspořádal další country odpoledne s Cizinci na Trůbě.

13. června, zrovna v pátek, přijela do našeho městečka folková šansoniérka, skladatelka, kytaristka a zpěvačka Eva Henychová a předvedla své umění v amfiteátru.

Ve dnech 13. a 14. června probíhalo referendum ke vstupu do Evropské unie a ve Štamberku dopadlo hlasování takto: své ANO řeklo 1240 občanů a své NE 310. Účast ve volbách byla 58,29 %.

V sobotu 21. června se amfiteátr postupně zalidnil příznivci nebo sponzory, nevím, jak to nazvat. V každém případě došlo ke spojení příjemného s užitečným. Ve společném koncertě vystoupil Komorní orchestr P. J. Vejvanovského a Sdružení hudebníků orchestru města Štamberka na charitativním koncertě, jehož výtěžek byl určen dětem z Dětského domova v novém Jičíně. K této akci se připojili i členové divadelního spolku Pod věží, kteří věnovali celý zisk z prodeje občerstvení. Vybralo se na vstupném 5 768 Kč a z občerstvení 1000 Kč, takže celková částka je 6 768 Kč.

Na úterý 24. června jsme připravili pro děti prvního stupně ZŠ Štamberk pásmo filmových pohádek Hadí princ.

26. června Kulturním domem zněl halas hlasů dětí i dospělých. Loučili se se školním rokem.

Před sebou máme ještě závěr června. Čeká nás divadelní představení Golem od Voskovce a Wericha, s hudbou J. Ježka, v provedení DS Kotouč Štamberk, které má být v pátek 27. června a Dny města 28. 6.— 29. 6. O těchto akcích vám povím až v dalším Zpravodaji.

Práce žáků ZŠ Štamberk k akci nejlepší odchovek ZOO za rok 2002.

Ekologie a ZŠ Štramberk

Za ZŠ Štramberk

Jitka Jalůvková a Jana Milichová

V naší škole jsme s ekologickou výchovou začali v lednu 2001, kdy jsme se přihlásili do nizozemsko—českého projektu Tulipán. Od té doby každoroční celoškolský plán ekologické výchovy zahrnuje řadu aktivit.

Naše škola je členem KEV — Klubu ekologické výchovy a M.R.K.E.V., což je celorepubliková síť škol, kde probíhá metodika a realizace komplexní ekologické výchovy.

Rozjezd ekologické výchovy se podařil díky besedám s panem J. Lukáškem. Na ty pak navázali žáci v hodinách cizích jazyků /Štramberk — unsere Stadt/. Začala tradice tzv. projektových dní — dní, kdy se konají naučné stezky pro ty nejmenší, brigády na úklid města, ekologické vycházky, kde si žáci všimají např. chráněných rostlin a rostlin rostoucích v arboretu a na celém území Štramberka.

V průběhu 2. pololetí škol. roku 2000/2001 byla uspořádána výtvarná, literární a fotografická soutěž s přírodní tematikou, kde se mohly uplatnit zážitky a pocity z návštěvy Chovné stanice pro ohrožené ptáky v Bartošovicích nebo z ukázky dravých ptáků a sov přímo v ZŠ Štramberk.

V následujícím školním roce 2001/2002 jsme se dále zapojili do okresního projektu Budoucnost. Naše škola měla za úkol zpracovat téma „Odpady“. V rámci tohoto tématu se žáci seznamovali s druhy, likvidací, tříděním odpadů apod. Již tradiční projektový den na podzim 2002 dostal název „Ukličme svět“ a jeho součástí byl úklid okolí školy, hřiště a Kotouče. V květnu 2002 proběhlo v Novém Jičíně slavnostní vyhodnocení tohoto projektu Budoucnost, samozřejmě i za účasti naší školy.

Kromě tohoto projektu se uskutečnila i řada exkurzí např. opět do Bartošovic nebo na Studenecké rybníky, či do útulku pro psy v Kopřivnici. Ve škole také probíhal sběr žaludů a kaštanů a, stejně jako v minulém roce, sběr PET lahví. Svými herbáři se mohli naši žáci pochlubit nejen mezi sebou, ale třeba i zástupcům střediska ekologické výchovy VITA z Ostravy, kteří k nám přijeli s různými programy — Od adventu do Vánoc, Zima, Co skrývá popelnice, Papírování. Dále byla uspořádána recitační soutěž a soutěž s LEGEM, stejně jako beseda na MěÚ ve Štramberku a další ekologické vycházky.

22. 4. 2002 nastal tradiční Den Země a my jsme ho využili opět k získání nových znalostí a informací formou besed v knihovně, dotazníků o odpadech, brigád, vycházek atd.

Když byla v Johannesburgu vyhlášena výtvarná soutěž u příležitosti konference o životním prostředí s názvem RIO +10, zúčastnili jsme se. Také jsme navštívili planetárium v Ostravě. Ekologii se také věnuje stálá rubrika ve školním časopise ŠKLEB.

V letošním školním roce 2002/2003 jsme se zapojili do celostátního projektu Les ve škole — škola v lese. Žáci se seznamují s naším nejrozšířenějším ekosystémem co možná nejzajímavější formou — jak probíhá život v lese, potravní řetězce, přírodní rekordy.

Zvláštností naší školy je to, že na tomto projektu nepracuje jen skupina žáků, ale celá škola. Každá třída si vybere svůj úkol a ten zpracovává.

Tradiční projektové dny Ukličme svět a Den Země nechyběly ani letos a pracovalo se také na třídních miniprojektech. Zúčastnili jsme se ekologického programu Hájenka, výtvarných a literárních soutěží. Na besedu přišel pan J. Lukášek a další členové ČSOP.

Den Země jsme strávili v knihovně a vycházkami do okolí — navštívili jsme lom, vydali se do Libotína, připravili program pro mateřské školy, zahráli si na pravěké obyvatele tramberka. Besedovali jsme na MěÚ ve Štramberku a samozřejmě proběhl úklid okolí školy a parku. Na podzim proběhne opět sběr žaludů a kaštanů. Celoročně pak probíhá sběr plastových lahví a papíru.

A co plánujeme do budoucna?

Chtěli bychom i nadále pokračovat v projektu Les ve škole — škola v lese, sběru PET lahví a papíru, uskutečnit další zajímavé exkurze, vycházky a další aktivity.

Výstup z celoročního projektu „Budoucnost“ (aktivity tříd)

170 let štramberského hřbitova

Josef Adamec

Každý Štramberák, ať už žije zde nebo mimo Štramberk, občas navštíví místo posledního odpočinku svých blízkých. Jen málokdo si však uvědomí, jak dlouho už se na hřbitově pod Kotoučem pohřbívá.

Ze zažloutlých stránek archivních materiálů se dovíme, že „...hřbitov ve Štramberku býval na místě obecní školy (dnes penzion) a její zahrady až do roku 1833. Z vynikajících štramberských občanů na počátku 19. století byli ještě na něm pochováni: Petr Žerádk, jež zabila vichřice roku 1813, 42 letý felčar Martin Stanislav (+ 22/1 1814), Petr Lasák v roku 1817, jež tu byl 19 let sládkem, Josef Hykel z čp. 10, zemřelý roku 1819, jež byl 28 let obecním představeným, zdejší kaplan Tomáš Řepa, zemřelý 1/2 1819, rector Jiří Havránek, jež sloužil škole a kostelu 36 let a zemřel 17/1 1820, Augustin Hykel, měšťan a hrnčír z čp. 8 v r. 1822, myslivec Jan Mrázek v r. 1829 a obecní představený Jiří Baar z čp. 13, zemřelý 20/4 1831...“

Zalistujme ještě ve starých kronikách a archivních dokladech. V r.1831 poznamenává Martin Baar do své kroniky: „...co jsem sám viděl, všude ve Štramberku, v Jičíně, v Příboře, Frenštátě, na každé ulici stávala varta a každého zastavila. Po městech se jarmaky zakázaly a všechny orkafy zůstaly stát a přestaly řemesla jít. Od Uher v Slovácích plno vojska, hranice, záseky, že ani pes z Uher ani do země uherské nemohl přijít. Toho roku ta nemoc obešla Polsko, Uhry, Vídeň, Olomouc, Brno a potom zas se vrátila. Na začátku decembra v Příboře mnoho umřelo lidí...“

I ve Štramberku umírali lidé — v roce 1831 zde zemřelo 91 lidí na cholera — a tak ze zdravotních důvodů bylo třeba založit větší a nový hřbitov na místě od města odlehlejším. Uprostřed května 1832 došlo i zde nařízení, aby byl zřízen nový hřbitov mimo město, kam by se pohřbívali postižení cholerou. Obec se nejdříve bránila, ale když byly protesty zamítnuty... ale to už nám prozradí Jednací protokoly obce štramberské:

17. 5. 1832 představený úřad svolává deputirované a oznamuje jim poručení, aby se zřídil nový krchov ven z obce v patřičné velikosti. Zástupcové obce doporučili představeným, aby jak daleko možno, pracovali, aby krchov na starém místě pozůstal, poněvadž takového šikovného placu k nalezení není...

19. 7. 1832 ustanoveno místo na nový krchov na roli Jana Baara čp. 13 a to 2 měřice, skrz vrchnostenskou komis...

30. 11. 1832 svoláno obecní shromáždění a oznámeno, aby se ustanovilo, jak se má nový krchov obhradit. Ustanovili, aby se do pilířův a mezi tím do štachet obhradil, na tu obhrádku se má sbírka udělat, a co bude scházet, má se dodat z obecní pokladnice...

„V r. 1833 založen jest nový krchov z příčiny toho času velmi nakažlivé nemoci na okolí zvané Cholera morbus, která v celé Evropě panujíc, mnoho tisíc lidí v rozličných stavech a starších velmi náhle ze světa zprovodila“. Z Baarovy kroniky se dále dovídáme, že „...nový hřbitov byl dohotoven a stanoveno jeho posvěcení a tedy jeho otevření...V úterý 13. srpna 1833 se o páté hodině vyzvánělo všemi zvony na paměť všech zemřelých. Pak byly rekvie za všechny na starém hřbitově odpočívající. Sloužil P.Vincenc Ottopal a dva mu asistovali, totiž Vendelín Trpík, kooperátor a Augustin Jurák, zdejší rodák, zatím jáhen. P. Fr. Bartašek měl černou mši u bočního oltáře. Po zádušních bohoslužbách šli věřící duchovenstvem na starý hřbitov, kde byla připravena tumba — imitace katafalku s rakví. Konaly se obřady a modlitby jako při pohřbu. Pak měl

Vendelín Trpík krátké kázání. Mělo ráz poděkování za vše, co nám dobrého vykonali a rozloučení se všemi zesnulými, když se nyní bude pochovávat na hřbitově novém... Potom byl na hřbitově posvěcen kříž, byla kol něj ořera. Následovalo svěcení hřbitova před kostelním křížem, na němž hořely dle předpisu tři svíčky... Při této řídce slavnosti bylo lidí veliké množství... První sem byly pochovány dvě malé děti. Z dospělých 31. srpna Teresie Adelmanová, 75 let stará. Z mužů 3. září Josef Špaček, tkadlec, čp. 83...”

Krásnou hřbitovní kapli dala vybudovat roku 1853 (před 150 lety) Rosálie Lipová, roz. Hyklová, bába Ferdinanda st. na Horečce a o 35 let později byla postavena márnice pro nahodilé potřeby pitvy zemřelých za podezřelých okolností.

Další „osudy“ hřbitova — postavení kaple v r. 1853 paní Lipovou, márnice r. 1888, úpravy a rozšíření roku 1893 či spory o dispoziční právo apod. — by vyžadovaly mnohem rozsáhlejšího pojednání.

(Jsou podchyceny v připravované publikaci „Štramberský hřbitov.“)

PRAMENY:

Jednací protokoly 1828 — 1832, AMŠ, SOkA Nový Jičín

Baar Martin: Kronika, Opis v Pozůstalosti PBJ, SOkA Nový Jičín

Poznámky k dějinám hřbitova laskavě zapůjčil P. B. Juroška. Nyní uloženy v SOkA Nový Jičín.

Dny klasické kytary

Věra Michnová

Už po osmé se konal tento hudební festival hry na klasickou kytaru a ve Štramberku letos po čtvrté. Sjelo se celkem asi 100 účastníků kurzu, kteří se účastní přednášek s výukou hry na kytaru, seznamují se s teorií i s výrobou či opravami kytar.

Pan Ing. Vladislav Petrášek založil před 8 lety hudební agenturu, aby mohl zastřešit tuto akci. Dnes se jeho agentura s vydavatelstvím velmi známa mezi umělci, jenž rádi přijmou pozvání na tento festival, který patří mezi nejznámější a uznávané festivaly svého druhu.

Symbiózou dobré hudby, lidí plných zájmu o klasickou hudbu a hru na kytaru a krásného, starobylého městečka Štramberka, vzniklo téměř dokonalé dílo. Na dny klasické kytary se sjíždějí lidé z celé republiky i ze zahraničí (Austrálie, Holandsko, Jugoslávie, Bělorusko, Slovensko, Francie, Španělsko, Polsko), přijíždějí studenti, koncertní umělci, pedagogové, hudební skladatelé, muzikologové, hudební teoretici i výrobci kytar.

V letošním roce byl festival zahájen 2. května komorním kytarovým koncertem, kde se představilo Petráškovy kytarové duo a pak trio ve složení Vladislav Petrášek, Marian Pawlas a do tria přibyl Radek Zajac. Pokračovala Musica grata ve složení Milan Arner klarinet a Petra Elicerová kytara. Hrají spolu už od roku 1995. A večer ukončil Milan Černý hrou na barokní kytaru.

Druhý den festivalu byl věnován přednáškám a veřejné výuce hry na kytaru. Později se představili účastníci ve svém koncertu a po nich následoval druhý komorní koncert, ve kterém vystoupili hosté ze Slovenska — kytarové duo La Barre: Ján Labant a Petr Remeník. Hrají spolu už od roku 1997, často navštěvují různé festivaly a koncerty. Milan Zelenka, výjimečný koncertní kytarista současnosti, předvedl své umění ve večerním koncertě.

4. května pokračovaly Dny klasické kytary dalšími přednáškami, koncertem účastníků a v odpoledních hodinách se v Chrámu páně konal loutnový koncert Rudolfa Měřínského s repertoárem loutnových suit z fondu rajhradského kláštera. Na závěr festivalu vystoupili manželé František a Katarína Wiczorkovi z Polska.

Některé akce, které pohladí po duši, zůstávají dlouho v člověku ve smyslové rovině zachovány. Melodie vyvanou, ale vzpomínky na laskavou pohodu, dojmy a sílu prožitku zůstávají.

Pan Petrášek si vzal na sebe nelehký úkol, nemá tým spolupracovníků, ani nevlastní milionové konto v bance, ale má obrovskou vůli a chuť a zanícení pro tento festival a to mu pomáhá překonat různé nemalé překážky a vytvořit tak skvělou akci, která má mezinárodní význam a rok od roku se stává známější. Držím mu palce.

Štramberské pověsti

II. ČÁST
AUGUSTIN RAŠKA

POKLAD POD JUROVÝM KAMENĚM (MÍSTNÍ BÁJE)

Byl Štědrý den, poslední den adventu. Stmívalo se, chumelilo a ostrý severák metl sněhové vločky přímo do tváře s Kotouče z obchůzky se vracejícímu Jurovi Fajarovi k štědré večeři v rodinném kruhu na Plaňavě, kde byla jeho chaloupka. Fajar byl hajný, stařeček už bezmála 70letý, ale co zažil tehda, nikdy se mu v životě nepříhodilo. V myšlenky zabrán, láteřil v duchu na vše, co mu nebylo toho dne v lese po chuti. A co tak hubuje a zvolna s vrchu sněhem se brouzdá, zůstane pojednou zaraženě stát. Tam pod Jurovým kamenem hořela lipka plamenem. „Co to? Jaká to podivná záře!“ myslí si a lekl se zjevu toho. Vždyť právě dnes pátek a pátek v adventě nepřináší nic dobrého. Slýchal sice leccos, ale mnohemu nevěřil. I poklady prý v ten čas vystupují ze země... A stařečka náhle uchvátila touha po penězích. Zrychlí krok a už je u podivného ohničku, od něhož i sousední lipka zdála se býti v plameni a také Jurův kámen byl v těch místech ozářen. Nerozmýšleje se, strhl širák s hlavy a vhodil jej na oheň. V tom vyrazila ze země bečka plná peněz, na níž seděl černý kocour, z jehož očí sršely blesky jako ďáblu, a který na milého stařečka chystal se vrhnouti. Hajného jala hrůza, zakřičel, a v tom zmizel kocour i s bečkou a penězi. Udivený hajný, probrav se z leknutí, teprve nyní si uvědomil, že chybil. Pokladu možno dosíci, když podle staré pranostiky se vhodí do takového ohničku buď klobouk, čepice nebo drobtý chleba, nebo když ten, kdo první takový ohniček spatří, sám se naň položí tak, by jej svým tělem úplně kryl; při tom však musí zachovati úplnou mlčenlivost a naprostý klid. A tak přišel starý Jura Fajar, zapomenuv se, domů bez pokladu. Měl smutný Štědrý den a od té doby říkával, že opatrnost matka moudrosti. — Ještě častěji prý vídali Plaňavjané, když k večeru chodívali k studánce Míru na vodu, ohýnek tajuplný pod Jurovým kamenem, ale pokladu nedosáhl nikdo. Snad proto, že černý kocour stráží ho tam příliš dobře.

O VÁŇOVÉM KAMENI (POVĚST Z KOPŘIVNICE)

Lidečku (u Valašských Klobouk) byla kdysi překrásná dívka. Jmenovala se Terézka. Začal k ní chodit na námluvy pán, a to byl čert. Terézka nemohouc se ho jinak zbavit, slíbila mu, že si ho vezme, až poteče říčka Senice hore Lidečkem. A to že musí udělati pán dříve, než kohout zakokrhá. Čert slíbil, že to udělá. Skoupil napřed všechny kohouty v Lidečku a okolních dědinách a všem krky zakroutil. Ale jedna stařenka měla pěkného kohouta, a že bylo jí ho líto prodati, schovala ho pod necky. Když čert myslil, že už není žádného kohouta v celém okolí, sebral se a hajdy na Kotouč. Tam popad na každý malíček jeden velký kámen, letěl s nimi do Lidečka a tak je tam postavil, aby mu voda tekla zpět dědinou. To učinil několikrát. Když už byl takřka s dílem hotov, shledal, že mu na přehradě ještě jeden kámen schází. Honem se popad a letěl zpátky, by donesl ještě jeden a poslední. Ale milá stařenka vypustila kohouta, ten zakokrhál, když právě čert letěl s kamenem nad Vánořou rolí. Tam oral pacholek čtyřmi koňmi. Čert, uslyšev kohouta, pustil na ně kámen a koně i s pacholkem jsou pod ním pochováni až do soudného dne.

V RAŠKOVÉM KAMENI

(POVĚST Z KOPŘIVNICE)

Když žil u hradu Šostýna v Kopřivnici jakýsi čaroděj. Ten založil se s čertem o 33 dukátů, že neodnese kus kamene s Kotouče, kde bude chtít. Čert sázku přijal. Ulomil z Kotouče velký kámen a donesl ho jenom tam. Jak čaroděj řekl: „Dost!“ čert kámen pustil a prohrál. Kámen padl do Raškova lesa a je tam podnes.

JAK BYLI ZLÍ DUCHOVÉ S KOTOUČE VYPUZENI

(DLE B. REMEŠE)

Re Kotouči poji se od nepaměti velmi mnoho bájí, báchorek a pověstí jako zajisté k žádání jiné hoře na Moravě. Vždyť Kotouč ve své původní rázovitosti neporušené byl krása a přírodní památka jedinečná, které ani ve všech sousedních zemích nenajdeš rovně. Tak vypravuje se, že před dávnými a dávnými časy byla ta hora očarována a sídlem všelijakých zlých duchů. Z těch dob pocházejí prý četné ty jeskyně a sluje tajemné na Kotouči, v nichž měli své sídlo duchové, kteří po celé okolní krajině natropili nespočetných rejdů neblahých. Odháněli prý lidem s pastvy dobytek, odnášeli s polí obilí, zjevovali se v pravé poledne v chatrčích a kradli s ohnisk uvařená jídla, ba i celé chaloupky za tmavých nocí vynesli na vrch Kotouč i se spícími lidmi. Jejich kousků zlomyslnosti bylo už bez počtu. Konečně po mnohých a nesčetných útrapách ulevilo se ubohému lidu; duchové byli zahnáni, když kněz starý odkudsi z Čech sem přišel s křížem a zažehnav všechny rokle, úžlabiny a jeskyně, vztýčil kříž na temeni zalesněné hory. Kdykoliv pak kříž upadl v zapomenutí, vždy neštěstí veliké navštívilo celý štramberský kraj od hor Oderských ve Slezsku až k uherským hranicím. Proto mužové zbožní obývali pak jeskyně kotoučské, vedouce tu poustevnický život a opatrující i zdobíce kříž nahoře.

OBLEŽENÍ KOTOUČE MONGOLY

(STARÁ LIDOVÁ POVĚST)

Když byli zlověstní Mongolové za panování krále Václava I. (1230-1253) ze Slezska podél Odry vnikli na Moravu, rozutíkal se vyděšený lid do lesů a hor, aby ušel zběsilé ukrutnosti krvelačných nepřátel. Mnozí také na nepřístupný se tří stran Kotouč se uchýlili, aby tam skryli v jeskyních svůj movitý majetek. A opatřivše se potřebnou potravou, zatarasili přístup na vrch se strany severní četnými zásekami. Brzy dorazily hordy Mongolů i ke Kotouči a rozložili se v údolí Sedlničky táborem, drancující a pálice všechny tu osady. Také ves Tamovice byla nimi zničena, takže zanikla úplně. Marně však snažili se Tataři vrchu dobýtí, statečný lid moravský z okolního kraje odrazil zmužile jejich nájezdy; ale konečně byly vyčerpány potravní zásoby a lid stálými boji i nočním bděním tak zeslaben, že nastaly vážné obavy, zda i nadále odolá rozzuřeným tlupám Mongolů. V hrozně úzkosti své padali bojem znavení a několikadenními útoky nepřátel vysilení bojovníci na kolena pře obrazem Matky Boží, jenž tu pod košatou korunou slovanské lípy na jejím mohutném kmenu byl upevněn, prosíce za její přímluvu a pomoc Božskou. A hle, nebe samo přispělo jim ku pomoci.

Pojednou snesla se nad zemí děsná bouře, jaké nebylo pamětníka. Vichr burácel, hrom bil a déšť lil se z oblak tak prudce, že zakrátko vystoupila z břehů na úpatí vrchu tekoucí říčka a zatopila za tmavé noci tábor nepřátel v údolí. Lid náš, pomocí Boží tak neočekávanou opětně zmužen a posílen, sešel po známých lesních stezkách s Kotouče k Ženklavě, kde rybník velikosti veliké velmi přetékal už vodou. Rychle rozkopány jeho hráze, takže pak voda jako mořský příliv valila se mocným, vše ničícím proudem do ležení Tatarů. Bylo večer přede dnem Nanebevstoupení Páně, totiž 8. května r. 1241. Touto živelní pohromou, zvýšenou ještě přispěním obránců, nastal veliký zmatek a panika za tmy v tábore pohanů, stany se bořily, lid i dobytek tonul, a když se rozednilo, byli již Tataři ti tam, zbytky jejich táhnouce k Starému Jičínu a Moravskou branou k Hranicům.

TATARSKÉ UŠÍ

(DLE PROFESSORA A SPISOVATELE J. HAVELKY)

Kdo se kdy bral od Nového Jičina krajem na východ, překvapen byl obrazem velebným, který za Rybím pozvolna vynořuje se na obzor. Vlevo Kulatina štramberská strmí nade strání holou — jak obryně z dávných dob středověkých, vpravo z lesa hustého bílé stěny Kotouče vyčnívají k oblakům, a uprostřed jako v sedle nějakém rozkládá se starobylé městečko Štramperk, na něž z pozadí se dívá Radhošť staroslavný.

Co myšlenek vzniká pohledem na úchvatně krásný obraz ten! Kdeže jsou ti, již bohu po-hostinstva žertvy pálivali na lysém temeni radhošťském? — Hrdě kraji okolnímu vévodil kdysi výstavný hrad štramberský, až lité bouře nešťastné války třicetileté cimbuří pyšné strhaly a hradby pevné rozmetaly v úval. Jedna věž, Kulatinou zvaná, z rozsáhlého sídla panského zbyla; ale ruch a život všecek uprchnul z místa pustého, kavky toliko štěbetavě zsilané čelo Kulatiny obletují krákajíce, jakoby vypravovaly sobě o dobách zaslých. — A též Kotouč má slavnou minulost; byl on svědkem dní přesmutných i přeradostných; pamatujet, když se všechen svět trásl před ohavným Tatařinem a když jedině chrabrost praotců našich od záhuby zachránila celou západní Evropu.

Bylo v dubnu léta tisícího dvoustého čtyřicátého prvního. Děsné zprávy od severu nesly se do milé vlasti naší moravské. Statisíce nestvůr krvežíznivých, jimž Tataři jest jméno, vyhrnuly se z Asie do niv evropských. Rus úprkem byla povalena, tisíce a tisíce lidí pobito, a města slavná, i sám Kyjev knížecí, troskami ležela a doutnala žhavým popelem. Též polská země padla, a spojené vojsko polsko-slezské, jež kníže Jindřich Pobožný vedl proti barbarům, byvši poraženo krev svou vycedilo na rovině lehnické. Tu začátkem května zvěstováno, že Tataři ohavní pro záseky nemohouce dobyti se do Čech, podél Odry hrnou se na Moravu. V krajině štramberské zděšení nastalo veliké. Lid vida dobou noční rudé záře na obzoru severním a za dne dým hustý valiti se k nebi, opouštěl své příbytky a utíkal se na strmý, nepřístupný Kotouč, kde spásy dojíti doufal a ochrany.

Už už viděti bylo první tlupy tatarské. Jako když mraky černé zahalují modrá nebesa, rozlévaly se nepřehledné davy Tatarů po okolní krajině, a než se nadál lid postrašený, rozložili se divoši asijské kolem Kotouče táborem. Křikem jejich, řvaním volův a velbloudův a říčením koní děsně ozývalo se údolí, a ti, kteří na skalisko vápencové se byli utekli, mřeli úzkostí; nebo jsouce odevšad nelidským nepřitelem obklíčení, nemohli uniknouti. Lid křesťanský, padaje na kolena a oči zdvihaje k oblakům, modlil se a prosil za pomoc božskou. A pomoci té se mu dostalo.

Rozšeřil se večer, večer to přede dnem na nebe vstoupení Páně. A když temná noc se roztěřela kolkolem, utichl ryk a řinkot zbraní dole pod stany tatarskými. Ale touže chvíli nahoře ve mracích černých ozval se temný řev hromový, blesky klikaté zadržely a těžké krůpěje na zemi padaly. Vichřice zaburácela strašná a brzo liják náramný přivalem se hrnul na hory a doly. Strašně hučely bystřiny, z úžlabin se derouce do ležení mongolského, bořily stany a vírem unášely Tatary ze sna vyděšené. Zmatek nastal v táboře pohanů a nárek veliký. Kam uchýliti se, když pro noční tmou ani druh druhá neviděl?

Na Kotouči za to probudil se ruch čilý a radostný. Jakmile křesťané pozorovali, že následkem přívalu zle dole Tatarům, rychle odhodlali se živlu pomocného užití na úplnou záhubu nepřátel ohavných. Po známých cestách, ač liják zuřil, a čirou tmou kročeje vázly, chvátali všichni k Ženklavě, kdež tehdy byl rybník velmi veliký. Přivalem nočním přibýlo vody náramně, že sotva hlubina stačila. Tu dali se křesťané chvatem do síla a na mnohých místech rozkopali hráze vysoké. Jako moře rozvlněné hrnulo se vodstvo údolím do ležení tatarského a okamžikem všecko je zatopilo. I nastal křik, i nastalo bědování v táboře pohanském. Stany se bořily, lid i dobytek tonul v živlu rozpoutaném.

Když se rozbřeskl den, nebylo již nepřitele tuto. Ti, kteří unikli záhubě, hrnuli se k Hranicům a s ostatními Tatary brali se dále směrem jihozápadním. Kraj štramberský zachráněn je další pohromy.

Každoročně v den Nanebevstoupení Páně slavívá se na Kotouči památka události této. Ze všech měst a vesnic okolních tehdy lid na pouť přicházívá, a živo a veselo bývá na temeni skalním kolem kříže, který vztyčen byl tam na památku vítězství křesťanských. Za příležitosti té prodávají se též perníkové uši, aby se poutníci upamatovali na mrzké Tataře, kteří pobytím křesťanům uši utínali. Vykládat se zajisté, že po jedné veliké bitvě Tataři devět velkých pytlův ušima naplněných velkochánovi svému do Asie poslali na důkaz dobytého vítězství. Odtud název „uší tatarských“.

DOBRÁ RADA POUSTEVNÍKA NA KOTOUČI

(LEGENDA)

Před mnohými věky žil na Kotouči poustevník Filip, jenž každému uměl dobře poradit. Lidé zdaleka přicházeli k němu o radu, neboť byl to muž nejen zbožný, ale i prozíravý a důvtipný. Znal též na každou nemoc léčivou moc kotoučských bylinek.

Kdysi přišla k němu sličná dívka Roska Čochlarová z Hraníček. Z očí zírala jí tupá bolest a po její spanilé tváři byl rozprostřen smutek. „Čeho bys sobě přála?“ tázal se jí útrpně poustevník.

Dívka s vytrsklými slzami v očích vypravovala mu, že má milence, jenž je jinoch poctivý, zachovalý, povahy ušlechtilé a rukou pilných, dovedných i šetrných, ale její zlý otčím a lakomá macocha nechtějí dovoliti se jí, nevlastní dceři, provdati, dokud si sama neutká svatebního šatu z nějakého býlí na Skalkách a pod Váňovým kamenem rostoucího. Chtějí prý jen, aby jim do úpadu od časného rána do noci dřela na poli nebo tkala za stavem, ale o její budoucí zaopatření nikterak nedbají.

Poustevník soucítěně vyslechl její žalobu, pak chvíli se zamyslel a pravil: „Modli se vroucněji a Bůh ti pomůže. Na Skalkách i pod Váňovým kamenem roste takové býlí, ze kterého bys sobě mohla utkati a ušiti svatební šat. Budeš-li se vroucněji modliti, Bůh ti dá zajisté dobré vnuknutí, aby si je vyhledala.“

Roska poděkovala poustevníku za radu a odešla. Večer dlouho o slovech poustevníkových přemýšlela, až konečně pláčem a vroucí modlitbou, aby jí Bůh pomohl, znavena, usnula. I zdálo se jí, jak anděl veda ji za ruku, ukazuje jí kopřivu a učí ji, jak pevná vlákna sprádati. Probudivši se, učinila tak a brzy pak utkala i ušila si svatební šat.

SVATOJÁNSKÉ OHNĚ

(NÁMĚT Z VLASTNÍCH ZKUŠENOSTÍ)

Když jsem byl ještě chlapcem, chodíval jsem večer před sv. Janem Křtitelem, jehož památku připadá na den 24. měs. června s babičkou na Zámecký kopec dívat se na svatojánské ohně.

Ještě za mých dětských a později studentských let bývaly v noci svatojánské, této noci plné kouzel a tajů, vrcholy Radhoště, Javorníku, Lysé a všech bezkydských hor oživeny množstvím lidu, jenž se tam shromažďoval, aby pálił ohně, jak druhdy pověreční uhlíři činívali proti čarám a kouzlům duchů zlych. Ale nejen na Bezkydech, nýbrž i v celém Poodří na všech kopcích Moravy a Slezska, i v údolích a rovinách u vsí a na pasekách planuly toho večera nespočetné ohně svatojánské. Ach, to bývala krása! Škoda, přeškoda, že tento starobylý a půvabuplný obyčej pozvolna už zaniká.

Napřed se soumrakem vzplanula na Radhošti mohutná hranice roští, dříví a jiných hořlavin i smolných látek, a pak jako na povel objevily se na všech vrších, pahorcích, stráních i u každé samoty ohně, okolo nichž veselá chasa hopkovala, točíc hořícími pometly ve vzduchu a vysoko je nad hlavou metajíc. Opodál stojícímu divákovi připadal na mysl domnělý rej čarodějnic. A když se úplně setmělo a temnou nocí probleskovalo v širém kraji ne na sta, ale na tisíce zářících světél, tu zdálo se, jakoby obloha, trpýtcí se mořem hvězd, se zrcadlila ve velké hladině vodní, při námi ležící, a pojíla se se zemí, posetou nespočetnými kmitajícími se ohni, v jeden nekonečný prostor. Pohled čarokrásný, leč netrval dlouho. Po 10. hodině hasly svatojánské ohně, a jen některé z nich, při nichž noční výletníci nocovali, hořely na horách až do svítání.

Trúba, Daniela Borovičková, 6.a ZŠ Štramberk

Štamberk v době velikonoční

Anna Hrčková

Velikonoce jsou nejdelšími křesťanskými svátky. Trvají od Neděle velikonoční do svátku Seslání Ducha Svatého. Jak tato doba vypadala v době 1. republiky?

Po „šmarovačce“ na Velikonoční pondělí některá děvčata ojedinele v následující den „vra- cala kupačku“. Tento zvyk byl udržován pouze sporadicky. Je zvláštní, že na obdobné úrov- ni se vyskytuje i v současnosti.

Veliký význam měly oslavy Křížových dnů — hromadný název pro svátek sv. Markaa pon- dělí, úterý, středu před svátkem Nanebevstoupení Páně (1). Ve svátek sv. Marka (25. 4.) bý- vala v 6.30 zpravidla kaplanem sloužena tzv. tichá mše svatá. Slavnostní chrámovým sbo- rem zpívaná se konala v 7.00 a celebroidl ji pan farář, případně pan rada. Po mši se pře- vlékl do rochet, při příhodném počasí si vzal pluviál. Kaplan měl na sobě fialový pluviál, nebo štolu, ministranti komže téže barvy. Takto ustrojeni se zařadili do průvodu. Jeho slo- žením bylo i v ostatní svátky vždy stejné:

1. V čele byl nesen procesijní dvoustranný kříž — z jedné strany ukřižovaný Ježíš, z druhé Matka Boží s Ježíškem.
2. Děti a školní mládež.
3. Ženy, ale před nimi šla „předříkávačka“ — předříkávala litanie a modlitby. Při zastavení stála bokem, aby ji bylo vidět a slyšet.
4. Vedle sebe jdoucí ministranti: první nesl kříž, druhý paškál, třetí sošku Zmrtvýchvstalého Krista.
5. Ostatní ministranti.
6. Kněží.
7. Muži.

Průvod vyšel od kostela přes Kocvinek, kolem lázní, po Horní baště a zamířil do kostela. Během cesty se účastníci modlili litanii ke Všem svatým a zpívali prosebnou píseň Přísný soudce. U každého kříže procesí zastavilo a všichni s panem farářem modlitbami prosili Boha o ochranu úrody. Stejný význam měly do polí umísťované 3 křížky a kočíčky. Křížky se vyráběly ze dřeva posvěceného na Bílou sobotu, kočíčky byly svěceny dříve — na Květnou neděli. Každý hospodář si je na pole donesl individuálně, ale tak, aby na den sv. Marka byly na svém určeném místě. Po návratu do kostela se zpravidla konalo požehnání.

40 dní od Velikonoční neděle křesťanský svět slaví Nanebevstoupení Páně. Tímto dnem je vždy čtvrtek. Předchozí dny jsou označovány jako Křížové. Až do r. 1948, s výjimkou vá- lečných let, se v tuto dobu konaly prosebné průvody do polí s vycházkou do všech čtyř svě- tových stran.

Pondělní pobožnost měla podobu té, konané ve svátek sv. Marka. I směr obchůzky byl zachován. Volba trasy v úterý a středu záležela na panu faráři. Směr obchůzky nebyl zá- vazný. Po mši svaté vyšel průvod z kostela a kolem Markovy kaple se ubíral pod Kotouč. V zahradách na sloupcích stály obrázky světců. U každého zůstalo procesí stát, účastníci se pomodlili prosebnou modlitbu, zazpívali a pokračovali v cestě. Místem návratu byl vždy kostel. Děti školou povinné přišly do vyučování samozřejmě pozdě. Stačilo říci: „... byla sem na procesii“ a omluva se uznala. Ve středu po mši sv. začala prosebná pobožnost u kří- že před kostelem. Směrem ke kostelíku sv. Kateřiny se průvod zastavil u Proskovy kaple,

na Zaječí a ve zmiňovaném kostele. Po vykonaných modlitbách směřovali všichni zpět do štramberského chrámu. Ve čtvrtek se slavila Nanebevstoupení Páně. Protože tomuto svátku byl zasvěcen jeden ze dvou zbořených kostelů na Kotouči, velké množství poutníků i z okolí přijíždělo v tento den do Štramberka. Tato tradice až do současnosti zůstává živá, přestože patronem štramberského kostela je sv. Jan Nepomucký a v tento den se oslavy konají pouze v chrámu. Od r. 1948, kdy došlo ke zrušení státem uznávaného svátku ve čtvrtek v den Nanebevstoupení Páně, odbývají se hlavní oslavy v neděli. O štramberských poutích jsem se zmiňovala na jiném místě (2) Připomenu jen, že tato pouť je považována za významnou společenskou, ale hlavně rodinnou slavnost. V tento den si každý uvědomuje příslušnost k místu, které je jeho domovem, nebo alespoň rodištěm. Proto všichni mimoštramberští míří na pouť domů, do Štramberka. Kéž by byl tento správný pocit lokálního patriotství nakažlivý!

Velikonoční doba končí 50 dnů po Neděli velikonoční, v den Seslání Ducha Svatého. Svatodušní svátky se slaví v neděli a pondělí. V době 1. republiky chodily po obřadech v kostele různé zájmové skupiny, přátelé, příbuzní kolem poledne do přírody „škvařit“. I tento svátek byl společenskou a rodinnou záležitostí. Např. chrámoví zpěváci a ti, kteří jakkoliv pomáhali v kostele vzpomínají na „škvaření“ na farní zahradě. Hlavní organizátor rozdělil úkoly tak, aby bylo všeho dostatek a každému se dostalo chleba s vaječnou. Orli připravili zábavný program a za pěkného počasí se všichni pobavili. V tento den mohl vidět náhodný pozorovatel ve volné přírodě, zahradách, na okraji lesů skupinky s kotlíkem či rendlíkem na ohništi. Právě v něm se na špeku připravovala voňavá vaječina. Na zapití posloužilo pivo a to, co si kdo přinesl. Společný zpěv při harmonice nebo jiném hudebním nástroji nebyl zvláštností. Kdo chtěl, mohl „škvařit“ i ve Svatodušní pondělí, ale takových bylo málo.

Tradice „škvaření“ se ve Štramberku udržuje i v současnosti. Protože zájmových kroužků a souborů ve městě pracuje hodně, neomezuje se doby konání jen na neděli. Vždyť i v ostatní dny každá taková akce utuží kolektiv.

Velikonoční doba v sobě nesla prvky jak veselé, tak vážné, kdy se v individuálních i kolektivních modlitbách obracel každý věřící k Bohu a žádal ho o zdraví, ochranu od všeho zlého, o dobrou úrodu a prosperitu. Veselí, zábava hlavně u mládeže ledacos prozrazovala — vzájemné sympatie, oblíbenost v kolektivu a začlenění se do něj. Slavná doba Zmrtvýchvstaleho Krista neoslavovala pouze Spasitelovo vzkříšení, ale měla i sociální význam. Rodina a společnost učila mladé lidi úctě k tradicím a vštěpovala jim hrdost a lásku k místu, odkud pocházejí.

Poznámky:

1. ThDr. Jan Merell: Malý bohovědný slovník, 1963, s. 274
2. PhDr. Anna Hřková: Štramberské pouti, ZMŠ č. 2/91, s. 1—5

Vzpomínky Vojtěcha Petráše

5. část souboru úvah u příležitosti autorova významného životního jubilea

Štramberské panoráma

Ve slovníku cizích slov čteme, že panoráma je rozhled, vyhlídka, a že amfiteátr je kruhové divadlo.

Oboje platí pro naše město Štamberk zásluhou Zámeckého kopce, Bílé hory, obou Skalek a Kotouče.

Památne město Štamberk zajímá dějepisce, přírodovědce, architekty, turisty a samozřejmě láká malíře.

Krátce se zmíním o čtyřech malířích, kteří působili ve Štamberku. Dva z nich jsou Jaroslav Panuška (1872 — 1958) a Oldřich Blažíček (1887 — 1953). Jejich učitelem byl proslulý krajinář Julius Mařák (1832 — 1899), vyznačovač impresionismu.

Učitel a malíř Jan Klevar (1885 — 1937) nakreslil a koloroval pěknou sérii štramberských zákoutí a chalup. Jeho olejomalby znám jen dvě: kostel Svaté Kateřiny a Štamberk, pohled ze Skalky.

Snad největší obraz štramberského panorámatu namaloval mladý malíř Adolf Zábranský (1909 — 1981), rodák z Rybího. Pohled s chodníku pod Kotoučem, nad Plaňavou.

Malé panoráma

Hned v úvodu připomínám, že na Kotouči na skále Panského zátiší je připevněná bronzová plaketa, tj. pamětní deska hrdiny našeho severomoravského kraje — Jana Čapka, který za první světové války na italské frontě přeběhl a jako italský legionář obětoval svůj život za osvobození naší vlasti.

Když jsem nedávno četl, že na Kotouči na skále máme plaketu Karla Čapka, usmál jsem se roztomilému omylu. Vždyť už v základní škole se žáci učí, že Karel Čapek byl a je slavný český spisovatel a dramatik a že zemřel o Vánocích roku 1938, a ne roku 1918.

Štramberské panoráma

Ale vraťme se do Krnova, do deváté roty detašovaného praporu třicátéhočtvrtého pěšího pluku střelce Jana Čapka v Hranicích na Moravě.

Psal se rok 1935, byl začátek léta, bylo vedro a byly vyhlášeny závody čtyřčlenných hlídek. V naší posádce byly čtyři roty, tudíž závodit budou čtyři hlídky, každou povede důstojník (nebo aspirant) a ti třikrát tři budou vojíni. Poběží se 10 km.

V polovině trasy, tj. ve vzdálenosti pěti kilometrů, nás zastaví kontrolní služba, zopakuje úkoly závodníků, převezme zápisy a kresby a ukáže směr návratu.

Všimli jste si, že najednou píšu —nás—. Zcela správně! Už někteří uhodli, koho štábní kapitán jmenoval velitelem běžců jeho deváté roty. Ano, byl jsem to já. Z pánů důstojníků nikdo, z aspirantů jenom já. Vychytrale mě potají navrhl panu štábnímu kapitánovi aspirant MUC (Medicinae universae candidatus — všeobecného lékařství kandidát), vysoký téměř 2 metry, poradce velitele roty.

Rozkaz byl rozkaz. Ve všech čtyřech hlídkách jsme byli veliteli jenom aspiranti. Proto jsme museli absolvovat desetikilometrovou trasu během s puškou jako vojíni, a ne s důstojnickou pistolí.

Průběh závodu:

Jako první vyběhla naše čtveřice (z 9. roty). Když jsme uběhli několik desítek metrů, zjistil jsem, že mám výborné běžce a že já bych nedoběhl. Proto jsem hned za plotem přidal svou pušku nejvyššímu a nejzdatnějšímu běžci.

Běželi jsme severozápadním směrem po pěšinách, nejdříve do mírného kopce, potom vodorovně hustším lesem, až jsme se ocitli na paloučku u kontrolní hlídky.

Oba moji vojáci se dali do odhadování vzdáleností a já se rychle rozhodl pro náčrt panorámatu. Pro mne to byla hračka a oddechový čas, rekreace, osvěžení.

Kontrolní hlídce jsme předali „papíry“, sběhli dolů napravo na okresní silnici a mírným klusem jsme překonali zbývajících necelých pět kilometrů.

Na nádvoří se mi zdálo, že dvě běžecké hlídky nás předběhly. Jedna ještě nedorazila.

Jak jsem se stranou procházel a uklidňoval se, zdravotníci mě zavolali ke stolu a mladý lékař mi měřil dýchání a tlukot srdce. To mi ještě pořád zběsile mlátilo. Dávno jsem věděl, že normální je 72 tepů za minutu.

Panoramatický náčrt z místa 5 km severozápadně od města Krnova

Mladý pan doktor si cosi psal, načež dvakrát důrazně a varovně pronesl: „Nezávodit! Nezávodit!“ A mohl jsem odejít na svou ubikaci.

Ještě, než jsem došel do naší světnice, jsem se dověděl, že jeden běžec zkolaboval a že ho kamarádi spoluběžci museli donést přes bránu. A v bráně postavit na nohy.

A dále, ještě cestou do budovy, mi moji vojáci — běžci hlásili, že jsme první, že jsme vyhráli, že jsme tím obrázkem získali nejvíce bodů.

V ubikaci jsem se natáhl na kavalci a spokojeně uklidňoval. Tu vešel dozorčí desátník a hlásil mi, že mě chce pan štábní kapitán, velitel deváté rotы.

Vešel jsem do jeho kanceláře, cvaknul patami a hlásil příchod. Pan štábní se tvářil tak, že jsem ho ani nepoznával. Barvy obličeje bledé, nazelenalé, žluté, červené. Hlas, jako když brečí, žaluje, zuří...

„Jsme druží!??? Na panoramatickém náčrtku nebylo vyznačeno stanoviště naší hlídky.“

Odešel jsem klidný a spokojený.

Náš velitel byl přehnaně ctižádostivý. Měl nejlépe vycvičenou rotu. Všechno měl nejlepší. Kdo to zpackal? Já? Nebo pan štábní kapitán? Nebo Škola pro důstojníky v záloze (ve Valašském Meziříčí)? S takovým případem se páni důstojníci, páni velitelé ještě nesetkali. Věděl jsem, že na mapě se kolečkem označí, co bylo potřebné. Slovo „panoráma“ jsem od nich nikdy neslyšel. Charakter a metody se mi nelíbily, proto jsem mu neporadil. Velitelé těch tří rot (10., 11., 12. rota, 34. pěší pluk střelce Jana Čapka) velitele naší 9. rotы přehlasovali.

Já bych mu poradil.

Je stanoviště na náměstí ve Štamberku zřetelné při pohledu od kostela v Ženklově? Není! Není ani viditelné. Je moje stanoviště na mém panoramatickém náčrtu zřetelné? Těch 10 nebo 20 metrů vlevo nebo vpravo, nebo přede mnou či za mnou je dostatečně zřetelné pro každého pátrače.

Pan štábní kapitán rád zveličoval. Když jsme jednou zrána nastoupili před kasárenskou budovu, z okna zahlédl, že jeden voják nemá na plášti knoflík. Zvolal: „Ten voják ve třetí řadě vlevo nemá knoflík! To je pořádek? Každý je jinak oblečený!“

I tak se někdy generalizuje. Všichni za jednoho!

Post scriptum

Velitel našeho praporu nás pochválil a všem šestnácti běžcům vyhlásil jednodenní volno.

Nejmenší panoráma

Toto panoráma zná každý občan města Štamberka. Jeho nádheru oceňují všichni naši rodáci, všichni návštěvníci a turisté.

Štamberské panoráma jsem kreslil i maloval nejednou.

Pro pozvánky na *Slavnost odhalení pomníku sv. Václava na Kotouči* dne 6. srpna 1994 jsem navrhl horizontálně protáhlý formát, abych mohl na malém prostoru perem nakreslit nejmenší obrázek pohlednice se třemi dominantami na Zámeckém kopci a s rozsáhlou zástavbou od Kopce přes náměstí na Horní i Dolní baštu a kousek Zauličí. Ty větve stromů, které z obou stran slavnostně vlají, připomínají *Modlitbu* básníka Al. Šmilovského, složenou na nápěv Ludvíka van Beethovena (1770 — 1827).

V. Štramberská divadelní přehlídka amatérských souborů

Josef Marek

Zahajovacím večerem letošní přehlídky měl být 21. březen, s představením „Talisman“ Johanna Nestroye, v provedení divadelního souboru Lidová scéna Bernartice nad Odrou. Onemocněním hlavního představitele se však zahájení přehlídky posunulo o týden — tj. na pátek 28. března. Za nepřítomnosti starosty Ing. Jana Sochy se zahájení ujala vedoucí oddělení kultury a propagace MěÚ Štramberk paní Věra Michnová.

Úvodním představením byla inscenace „Právo na hřích“ Viléma Wernera, se kterou se představil DS Vicena z Ústí nad Orlicí — soubor s více než padesáti členy a rozsáhlou a úspěšnou činností. Ve své více než stoleté historii sehrál přes 1000 představení, ve více než 500 premiérách. V posledních patnácti letech soubor vystoupil čtyřikrát na národní přehlídce, z toho 2× na Jiráskově Hronově. I z tohoto malého výčtu je zřejmé, že jde o soubor vynikajících kvalit. Inscenace „Právo na hřích“ se zabírá věčně a stále aktuálním tématem manželské nevěry. Herci svými výkony nezklamali našeho diváka a tu pomyslnou latku soutěživosti nasadili hodně a hodně vysoko. Zvláště upoutala Zuzana Průchová v roli matky. Snad jedinou stinnou stránkou byla slabá účast štramberských diváků (cca 65 účastníků).

Druhým účastníkem přehlídky byl Divadelní amatérský soubor ze Štítiny, opět soubor dobrých kvalit. Představil se hrou Antonína Procházky „S tvoji dcerou ne“. Stejně jako v minulém představení řeší autor manželské problémy — byť v poněkud jiné poloze. Komedijní formou zpracovává formy soužití manželů ve středních letech. Zde tak trochu nad ostatními vyrovnanými výkony vyčníval jeden z protagonistů, představitel hlavní mužské role Jaromír Glabazňa. Účast diváků byla již nepochybně vyšší (cca 80 účastníků) a průměrně se na této úrovni ustálila i po zbytek přehlídky.

Po dvou představeních, řešících témata manželského soužití, se v pátek 11. dubna představil našim divákům známý soubor Tyl z Drahotuš, a to hudební komedií Valentina Katajeva „Neděle na střeše“. Soubor v letošním roce oslavoval 140 let trvání ochotnického divadla v Drahotuších. Byť svým celkovým dojmem nedosahoval kvalit předešlých dvou souborů, předvedli jeho tentokrát převážně mladí protagonisté nadšený výkon, vedený Pavlou Tvrdoňovou v roli ředitelky sanatoria na Zátíši.

Čtvrté soutěžní představení bylo po velikonoční přestávce sehráno 25. dubna, kdy se představil místní divadelní soubor Kotouč inscenací Aldo Nikolaje „Nebyla to pátá, byla to devátá“. Hra konverzačního typu pro tři herce kladla vysoké nároky na hlavní protagonisty Lenku Šafářovou, Radima Daňka a Josefa Hřčka. Těto „divadelní klády“ se všichni tři zhostili se ctí.

Posledním, pátým soutěžícím, byl amatérský divadelní soubor z Bernartic, který měl původně přehlídku zahajovat, tentokrát již s uzdraveným představitelem hlavní role Tomášem Papákem. Ochotnický soubor z Bernartic nad Odrou, který má rovněž více než stoletou tradici, se představil hrou Johanna Nestroye „Talisman“. A právě výše uvedený herec si v inscenaci velice zdatně a suverénně počínal v roli potulného holiče.

Po ukončení představení, po krátké přestávce určené k počítání hlasů, následovalo závěrečné vyhodnocení. Provedli jej členové divadelního souboru Kotouč p. Věra Halamíková (která rovněž jednotlivá představení působivě uváděla) a p. Radim Daněk. Ceny předával pozvaný Ing. Jiří Carbol, zástupce hejtmana Moravskoslezského kraje.

Vítězové jednotlivých kategorií:

Inscenace:	„Právo na hřích“, divadelní soubor „Vicena“
Ženská role:	Zuzana Průchová, divadelní soubor „Vicena“
Mužská role:	Jaromír Glabazňa, divadelní soubor Štítina
Scéna:	Zdeněk Hájek, divadelní soubor „Vicena“
Režie:	Jan Štěpánský, divadelní soubor „Vicena“
Hodnocení kuličkami:	„S tvoji dcerou ne“, divadelní soubor Štítina

Posledním vylosovaným byl žák IV. B třídy základní školy Jaroslav Vaněk, který pro příští VII. ročník vyhrál divadelní permanentku.

Historie štramberského dechového orchestru

část III.

Josef Marek
kronikář města

O novodobé historii orchestru, počínaje nástupem mladého dirigenta Aloise Cigána se obšírně zmiňuje článek, zveřejněný ve Zpravodaji č. 3/98.

Proto se soustředím na léta následující s ukončením v roce 2002, kdy soubor oslavil devadesáté výročí svého vzniku. Ale ještě dříve, než se vrátím k roku 1999, chci ozřejmit tu honosnou, někdy těžko zapamatovatelnou zkratku **SHDOMŠ** — tak se totiž od roku 1997 orchestr nazývá. V překladu to znamená „Sdružení hudebníků dechového orchestru města Štamberka“.

Ted' však už k významným akcím, kterými se soubor zapsal do historie.

1999

Kmochův Kolín

Ve dnech 11. — 13. června se soubor už potřetí zúčastnil „Kmochova Kolína“. Tohoto mezinárodního festivalu dechových orchestrů se zúčastnilo okolo třiceti souborů — mládežnických, dospělých a mažoretkových skupin.

Program nedělního koncertu se nesl ve znamení jubilujících skladatelů Jindřicha Pravečka (90 let), Karla Hašlera (120 let), Rudolfa Frimla (120 let) a mnoha dalších.

Zavedeným obyčejem je, že jednotlivé skladby koncertu řídí dirigenti účinkujících orchestrů. Skladba R. Frimla „Osí serenáda“ připadla Aloisi Cigánovi, Aleš Kuběna dirigoval Hašlerovu „Českou písničku“. Na podiu hrálo téměř 500 hudebníků.

Zájezd orchestru do Francie

Počátkem července téhož roku oslovila umělecká agentura „BLANCHAR“ orchestr s nabídkou účinkování v městech v oblasti jižní Francie. Všem hostujícím orchestrům a hudebním skupinám zajistila stravu, ubytování a částečnou úhradu cestovních nákladů. Dle zasláných propozic bylo zřejmé, že 10 dnů (+4 dny cesta) nebude procházka růžovým sadem. Jednou z podmínek účinkování byla i účast skupiny mažorettek. Této skutečnosti se s úspěchem zhostily mažoretky družebního souboru „DAISY“ z Kolína. Stejně úspěšně si po celou dobu účinkování počínala sympatická tlumočnice Katka Pečínková z Ostravy.

Na přípravu a na organizační záležitosti zbyly pouhé dva měsíce. Náročná příprava probíhala podle plánu — až znenadání uhodil blesk. Dva dny před odjezdem si hráčka na malý bubínek Renata Hytnarová zlomila ruku. Bez tohoto nástroje vystoupení při průvodech nelze zvládnout. „Štěstí přeje připraveným“ — říká lidové přísloví. Den před odjezdem se podařilo zajistit p. Martina Hřčka z Kopřivnice, který odvedl skvělou práci a zajistil tak úspěch celého zájezdu.

První zastávka samotného zájezdu patřila prohlídce a koupání v krásném italském letovisku San Remu, druhá ve francouzské Nice. Tím skončila část rekreační a začalo muzicirování.

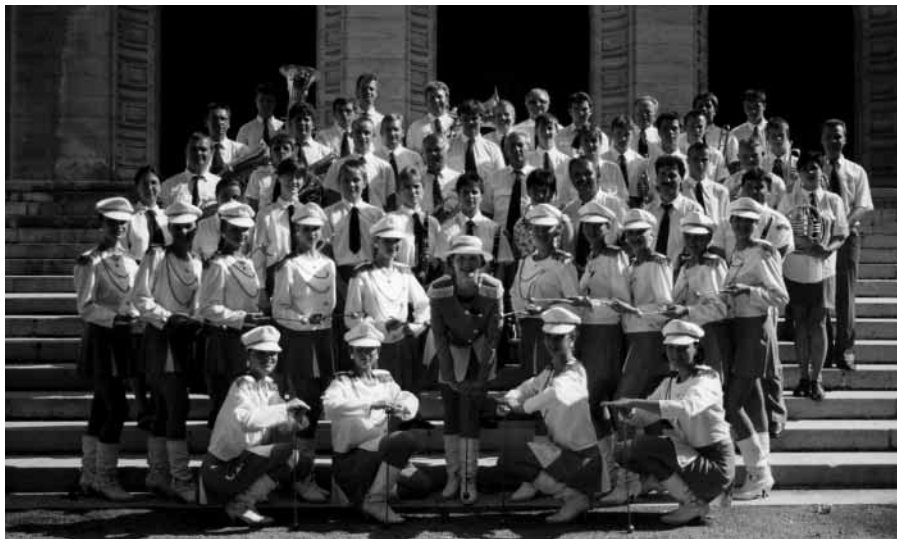
Po půlnočním příjezdu do města Mazame následovalo ubytování, občerstvení a spánek. Ráno po krátké prohlídce města začaly průvody jednotlivých kapel, které vyhrávají v různých částech města. Občas se setkávají či na pokyn pořadatelů vyhrávají před provozovny mnoha řemeslníků (těch, kteří hudební přehlídku sponzorují). Celý — mnohdy nepředstavitelný rámus — končí před místní radnicí, kde se každá kapela představí jednou skladbou. Orchestrů bylo celkem 20.

A to už se schyluje k večeru, a je také čas na jídlo. Po krátké večeři a osobní hygieně se znovu vyráží do ulic. Průvod začíná za světla a končí za tmy. Jednotlivé kapely, jedna za druhou, v intervalech, aby jedna nerušila předešlou, pochodují městem — a to třikrát za sebou po stejné trase. Ukončení je hluboko po půlnoci, a to všechno při noční teplotě 25 °C. A diváci? Doslova skvělí, nadšení a spokojení, a přitom je mezi nimi spousta dětí.

Taková martyria — jen v různých obměnách — se v jiných částech města opakovala i další dva dny. Festival končí nočním programem na místním stadionu. Příští dny nová města, jiné tváře, ale programy všude stejně bouřlivé, posluchači všude nadmíru spokojení. Veškeré pochodové přehlídky, tak jak zněly propozice, skvěle absolvovaly mažoretky z Kolína k plné spokojenosti — a možná i rozptýlení muzikantů.

Konec celého pochodového hudebního maratónu byl ve městě Vichy. Právě před zámečkem, kde za druhé světové války sídlila kolaborantská vláda. Dnes, přestože je opuštěný, tvoří dominantu tohoto nádherného lázeňského města.

Poslední rozloučení, poslední přípitek skvělým francouzským vínem a cesta domů po desíti náročných dnech, avšak s vědomím dobře vykonané práce. Zůstanou jen vzpomínky na krásnou zemi a pohostinné obyvatele, kteří umí žít a dobře se bavit...

Francie 8. — 12. června 1999

Památce Pavla z Kravař

Josef Adamec

Jak už bylo několikrát vzpomenuto, kolem počátku hradu a města Štramberka je dosud řada nejasností. Patří mezi ně pověst (nebo skutečná událost?) o zázračném zachránění domácího obyvatelstva před Tatary na hoře Kotouči roku 1241 a domněnka (dosud neprokázaná, ale ani nevyvrácena), že řád templářský byl nejstarším držitelem hradu Štramberka. Obě tyto „záhady“ mají mezi badateli své příznivce i odpůrce.

První písemná zpráva z roku 1359 dokládá, že štramberský hrad byl v té době majetkem zeměpanským. Moravský markrabě Jan Jindřich (bratr Karla IV.) v zakládací listině nařizuje město od základů vystavět, nazvat podle hradu, pod nímž bylo lokováno a opevnit. Obdařil město mnoha právy a měšťanům udělil osmileté osvobození od všech dávek a berní.

Hrad, nové město a panství štramberské nezůstaly dlouho v přímém držení markraběte. Již 27. září 1380 dal markrabě Jošt, syn Jana Jindřicha, hrad Strallenberg s příslušenstvím v dědičné léno v mužském potomstvu Vokovi z Kravař. Byla to Joštova odměna za Vokovu věrnost v době domácích bojů mezi Joštem a jeho bratrem Prokopem. Posledním držitelem Štramberka z rodu pánů z Kravař byl Jan.

Souvěký letopisec nazval Jana z Kravař mužem opatrným a prozíravým. Tehdejší bouřlivá doba mu nedopřála užívat klidného života. Ke svým poddaným se choval laskavě a byl jim vždy pánem milostivým. Zpustošeným a vydrancovaným osadám odpouštěl všechny povinné dávky na několik let.

Roku 1429 vydal Jan na hradě Štramberku několik privilegií na obnovu vypáleného Fulneku. Za Jana je na štramberském hradě doložen purkrabí Martínek Kunvaldský v roce 1433.

Ještě dlouho po Janově smrti, která jej stihla v roce 1434, vzpomínali na něj poddaní vděčně a nazývali jej „panem Jankem dobré paměti“. V jeho osobě zemřel poslední mužský potomek větve fulnecko — jičínské pánů z Kravař.

Páni z Kravař byli jednou větví staročeského rodu Benešoviců, která držela ve 13. století dosti význačná zboží na Moravě, zejména na Opavsku. Počátkem 15. století jim náležela asi pětina Moravy.

Už František Dvorský tvrdil počátkem 20. století, že „...z lůna Benešoviců — *potažmo Kravařů —* poslo přemnoho výtečných mužů, proslavených v míru i ve válce: hodnostáři církevní, slavní právníci, pilní osazovatelé krajín a zakladatelé věd a umění, znamenití státníci, vytrvalí obhájcové náboženství katolického, avšak též vášniví horlítele pro svobodu víry...“

K těm posledním patřil i Pavel Kravař. Poprvé se o něm dovídáme roku 1415, kdy působil v Paříži a už o rok později byl přijat do sboru Mistrů pražské univerzity. Výbuch husitské revoluce rozpráší většinu pražských Mistrů do ciziny. Pavel zůstal husitství věrný a do ciziny se vydal v jeho službách. Jako lékař, třeba husitský, měl otevřeny hranice aspoň do Polska. Asi roku 1421 se stal lékařem polského krále Vladislava. Po šesti letech byl propuštěn z dvorských služeb a marně se pokoušel získat zpět královskou přízeň. Po tomto nezdaru se vrátil do Prahy.

V té době vyjednávání o mír s koncilem basilejským vzbuzovalo naději na brzký konec války. Právě ta naděje zlákala Kravaře, zvyklého na cizinu, a vyžádal si doporučení pražské univerzity k cestě do Anglie. Věřil, že zůstala věrná oxfordskému kacíři Viklefovi. Svůj pokus obnovit spojení Čech s Anglií zaplatil životem.

Jan VI. z Kravaře a z Jičína

Znak Jana VI. z Kravaře a z Jičína

Nejsou známy jeho životní osudy, až archivní prameny prozrazují, že v červenci roku 1433 se objevil v univerzitním městě Saint Andrews (Svatý Ondřej) před církevním soudem, který jej vydal na smrt jako kacíře. Při výslechu prý projevil překvapující znalost bible.

Poprava kacíře byla provedena s obvyklou okázalostí na náměstí. Pavel Kravař byl přiveden v okovech a s roubíkem v ústech. To proto, aby nemohl, jak už se o to pokusil, užít ještě posledních okamžiků k hlásání husitských názorů. Pak byl slavnostně vyhlášen rozsudek, hranice vzplanula a strávila Pavla Kravaře.

O sto let později vyšlo ve Štrasburku zajímavé dílo, které se připisovalo Janu Husovi. Pochází však z pera Pavla Kravaře a jmenuje se „Anatomia Antichristi“. Spis vznikl v Praze za první křížové výpravy, vyhlášené počátkem roku 1420. Podnětem byly otřásající dojmy podnícené hrůzami, které výprava napáchala. Tato zvláštní kniha je plna hněvu proti původci protihusitské výpravy, jež způsobila spoustu neslýchaných běd a hrůz.

Pro Skoty je české jméno Pavla Kravaře těžko vyslovitelné. Znají ho pod jménem Craw. Na náměstí města Saint Andrew bylo křížem označeno místo, kde stála hranice pro husitského lékaře. Při příležitosti 500. výročí jeho upálení byla odhalena pamětní deska našemu krajanovi, kterého sem zanesla expanze za husitských válek.

Od této tragické události uplynulo letos 570 let.

PRAMENY:

Bartoš F. M.: Památce Pavla Kravaře, In Kravařsko roč. II. Nový Jičín 1933, str. 154

Blažek Bohuslav: Pamětní kniha města Štramberka I. díl, str. 12, Rukopis. SOKA Nový Jičín

Blažek Bohuslav: Páni z Kravaře..., In Kravařsko, roč. I. Nový Jičín 1932

Jurok Jiří: Nejstarší dějiny Štramberka, In VSONJ, sv. 33. Nový Jičín 1984

Turek Adolf: Z archivu města Fulneka, In Vítkovsko 1958

Turek Adolf: Hrad a panství Starý Jičín, Nový Jičín 1978

Válka Josef: Dějiny Moravy, díl I. Brno 1991, str. 120—121

Odhalení pamětní desky Karla Jaroslava Mašky

Augustin Raška

Štramberský kronikář v 30. letech 20. stol.

(Pramen SOKA Nový Jičín — Pamětní kniha města Štramberka)

Dne 10. června 1923 odhalena v jeskyni Šipce na Kotouči pamětní deska Karla Jaroslava Mašky, archeologa a ředitele reálky v Telči, zemřelého 6. února 1916 v Brně, který, když byl profesorem německé reálky v Novém Jičíně, prozkoumal za spolupráce tří bratrů Juráků ve Štramberku z čís. 365 jeskyně na Kotouči a hlavně Šipku, kde objevil čelist předpotopního člověka diluviálního. K významu Maškově promluvil prof. dr. Woldřich z Prahy. Při této slavnosti vzpomenu též tří bratrů Jurákových, na jejichž hroby položeny věnce. Choť, dva synové a bratr zemřelého učence, množství štramberského a okolního občanstva, jakož i zástupců přírodovědeckých spolků z celé Československé republiky bylo této pietní vzpomínky přítomno.

Karel Jaroslav Maška narodil se 28. srpna 1851 v Blansku, studoval reálku a Ústav technický v Brně, pak ve Vídni, načež stal se učitelem v Jihlavě, potom ve Znojmě a od roku 1878 do roku 1892 profesorem Zemské vyšší reálky německé v Novém Jičíně, načež stal se ředitelem České zemské vyšší reálné školy v Telči.

Kotoučské jeskyně prozkoumal velmi pečlivě hlavně v letech 1878—1880. Podle svých nálezů rozeznával tu trojí pobyt diluviálního člověka.

Světznámá Šipecká čelist, nalezená pod spodní černou vrstvou kulturní s hrubými křemencovými nástroji a se zbytky kostí jeskynního lva, levharta, medvěda, hyeny, vlka, cyona, bobra, lišky i jelena, tura, koně, divokého kance, nosorožce a mamuta. Z prvního pobytu diluviálního člověka zbylo tam i rozsáhlé ohniště u Jezevčí díry.

Druhá mladší vrstva kulturní vyznačovala se už nástroji z pazourku, na hroty i škrabadla pozorněji oštipané a v nejmladší, třetí vrstvě pod krápníkovou korovinou, zanechal tu diluviální člověk už i nožky pazourkové i křišťálové, které si upevňoval v rukojetích z parohu sobích a také je již dovedněji ostříl a hladil.

Maškovy bohaté sbírky diluviálního a paleolitického z převážné většiny staly se majetkem země Moravy a uloženy jsou v Zemském muzeu v Brně.

Ze starých štramberských kronik zpracovává Josef Marek

Karel Jaroslav Maška

Štramberk na dobových fotografiách v roce 1913.

